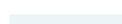

BØRNE- OG
UNDERVISNINGS-
MINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Indhold

Indledning.....	6
1 Generelt om særlige prøvevilkår.....	7
1.1 Hvad er særlige prøvevilkår?.....	7
1.2 Regler for særlige prøvevilkår.....	7
1.3 Funktionsnedsættelser.....	8
1.4 Tilsvarende vanskeligheder.....	9
1.5 Særlige prøvevilkår kan tilbydes i forbindelse med alle prøver.....	9
1.6 Bedømmelse.....	9
1.7 Beviser.....	10
2 Afgørelser om særlige prøvevilkår.....	11
2.1 Hvem træffer afgørelsen?.....	11
2.1.1 Læsevejleder, lærer og andre kan inddrages – krav om samråd med elev og forældre.....	11
2.2 Frister for tilbud om særlige prøvevilkår.....	11
2.3 Tag afsæt i elevens individuelle vanskeligheder.....	11
2.4 Prøvens faglige niveau må ikke ændres.....	11
2.5 Vurdering fra Pædagogisk-Psykologisk-Rådgivning (PPR).....	11
2.6 Dokumentation og registrering af oplysninger.....	12
2.7 Forberedelse i undervisningstiden.....	12
3 Særlige prøvevilkår ved mundtlige prøver.....	13
3.1 Forlænget tid til mundtlige prøver.....	13
3.1.1 Anbefalet maksimal forlængelse af eksaminationstiden er 50%.....	13
3.2 Oversigter over forlængelse af forberedelsestid og eksaminationstid – mundtlige prøver.....	14
3.2.1 Oversigt over forlænget forberedelsestid og eksaminationstid i 8. klasseprøver.....	14
3.2.2 Oversigt over forlænget forberedelsestid og eksaminationstid i 9. klasseprøver.....	15
3.2.3 Oversigt over forlænget forberedelsestid og eksaminationstid i 10. klasseprøver.....	16
3.3 Tilrettelæggelse af gruppeprøve som individuel prøve.....	16
3.4 Afholdelse af prøve et andet sted end på skolen.....	16

3.5	Praktisk medhjælper	17
3.6	Oplæsning.....	17
3.6.1	Blindtrækning.....	17
3.7	Særligt tilpasset prøvemateriale	17
4	Særlige prøvevilkår ved skriftlige prøver	18
4.1	Forlænget tid til skriftlige prøver.....	18
4.2	Oversigter over forlængelse af prøvetiden ved skriftlige prøver.....	18
4.2.1	Oversigt over forlængelse af prøvetid ved skriftlige prøver i 9. klasse.....	19
4.2.2	Oversigt over forlængelse af prøvetid ved skriftlige prøver i 10. klasse	20
4.3	Pauser under en skriftlig prøve	20
4.4	Afholdelse af skriftlig prøve i et separat lokale.....	20
4.5	Afholdelse af prøve et andet sted end på skolen	20
4.6	Praktisk medhjælper og sekretær	21
4.6.1	Praktisk medhjælper	21
4.6.2	Sekretær.....	21
4.7	Særligt om ordbøger og individuel diktering i dansk, retskrivning	21
4.8	Digitale hjælpemidler til oplæsning og ordforslag	22
4.8.1	Digitale hjælpemidler til oplæsning af tekst.....	22
4.8.2	Digitale hjælpemidler til ordforslag.....	22
4.8.3	Hjælpemidler til indtaling af besvarelse (tale-til-tekst/diktering).....	22
4.8.4	Afprøvning af digitale hjælpemidler	23
4.9	Tilgængeligt prøvemateriale til skriftlige prøver	23
4.9.1	Tilgængelige filer til oplæsning (tilgængelige pdf-filer)	23
4.9.2	Bestilling af tilgængeligt prøvemateriale	23
4.9.3	Tilpasset prøvemateriale, som skolen selv fremstiller	24
5	Særligt for specifikke grupper (ordblinde, hørehandicappede mv.).....	26
5.1	Særligt for elever med hørehandicap	26
5.2	Særligt for elever med synshandicap.....	26
5.3	Særligt om elever med stammen og løbsk tale.....	26
5.4	Særligt for ordblinde	27
5.5	Særligt om tosprogede og sent ankomne tosprogede elever	27
5.5.1	Tosprogede elever kan tilbydes at anvende ordbøger.....	27
5.5.2	Sent ankomne elever kan få særlige prøvevilkår eller fritages	28
5.6	Bevis	28
6	Fritagelse fra folkeskolens prøver.....	29

6.1	Generelt om fritagelse fra folkeskolens prøver	29
6.2	Fritagelse for elever i andre skoletyper end folkeskolen.....	30
6.3	Evaluering af undervisningen i tilfælde af fritagelse fra en prøve.....	31
6.4	Frister for afgørelse om fritagelse fra folkeskolens prøver.....	31
6.5	Bevis	31
7	Linksamling.....	33
8	Kontakt til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.....	34
9	Bilag 1 Skemaer til oplysninger om særlige vilkår og fritagelse fra folkeskolens prøver	35

Indledning

Denne vejledning har til formål at understøtte skolelederens afgørelser om særlige prøvevilkår for elever, der har fysiske og/eller psykiske funktionsnedsættelser eller tilsvarende vanskeligheder. Desuden udfoldes reglerne for fritagelse fra prøver i folkeskolen. Som bilag er vedlagt skemaer, der kan anvendes til at dokumentere afgørelser om særlige prøvevilkår og afgørelser om fritagelse fra folkeskolens prøver.

Vejledningen er revideret, reglerne er ikke ændret

Denne version af vejledningen er gennemskrevet med det formål at gøre den mere læsevenlig og at præcisere visse emner. Reglerne om særlige prøvevilkår og fritagelse er ikke ændret.

Faktaboksene indeholder oplysninger om relaterede emner

Der er indsat bokse som denne med forklaringer på regler og andre forhold, som ikke er direkte relateret til særlige prøvevilkår eller fritagelse, fx regler for undervisningen eller fritagelse fra undervisningen.

Der er følgende ændringer og præciseringer i denne vejledning:

- Der er tilføjet vejledning til skolelederen om, hvordan der træffes afgørelse om særlige prøvevilkår (i [afsnit 2](#)).
- Beskrivelserne af de konkrete muligheder for tilrettelæggelse af prøver på særlige vilkår ved mundtlige og skriftlige prøver er uddybet (i [afsnit 3 om mundtlige prøver](#) og [afsnit 4 om skriftlige prøver](#)).
- Vejledning i forhold til en række elevgrupper er samlet i et afsnit ([afsnit 5](#)).
- Som bilag er vedlagt to [skemaer](#), som skolens leder kan bruge til at dokumentere afgørelser om særlige prøvevilkår og afgørelser om fritagelse fra folkeskolens prøver.

1 Generelt om særlige prøvevilkår

1.1 Hvad er særlige prøvevilkår?

Særlige prøvevilkår er forskellige tiltag, som en skole kan tilbyde elever med fysiske og psykiske funktionsnedsættelser eller tilsvarende vanskeligheder før og under en prøve, for derved at stille eleven lige med de øvrige elever. De mest anvendte særlige prøvevilkår er forlænget prøvetid, og at ordblinde elever må anvende særlige digitale hjælpemidler til oplæsning af tekst og til stavning, men der kan også tilbydes en lang række andre særlige prøvevilkår.

Både skriftlige og mundtlige prøver kan tilrettelægges på særlige vilkår. Nogle elever kan have behov for flere af fravigelserne fx både forlænget prøvetid og pauser.

1.2 Regler for særlige prøvevilkår

Udgangspunktet for tildeling af særlige prøvevilkår er, at bedømmelsesgrundlaget for prøven (for eksempel opgaverne i opgavesættet) ikke ændres, men at eleven kompenseres på anden vis for sine specifikke vanskeligheder. Det kan fx være ved, at der gives forlænget prøvetid til en ordblind elev, eller at opgavesættets form tilpasses, fx forstørres til en elev med synshandicap.

Det er en forudsætning for skolelederens tilbud om særlige prøvevilkår, at prøvens niveau ikke ændres på grund af de særlige prøvevilkår. Det betyder, at prøven ikke må blive fagligt vanskeligere eller lettere for eleven, og at eleven så vidt muligt bliver prøvet i de samme opgivelser og samme kompetencer som de øvrige elever. Eleven skal således stadig prøves i de områder, som er beskrevet i prøvebekendtgørelsens bilag 1 og 2 (også kaldet 'fagbilagene', hvor reglerne for de enkelte prøver i 8., 9. og 10. klasse er beskrevet).

Ved behov for vejledning om særlige prøvevilkår ud over det, som er beskrevet i vejledningen, kan skolens leder kontakte prøvekontoret i [Styrelsen for Undervisning og Kvalitet](#).

Regelgrundlag

Regelgrundlaget findes i prøvebekendtgørelsens §§ 29-34.¹

§ 29. Skolens leder skal tilbyde særlige prøvevilkår til elever med psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse, eller tilsvarende vanskeligheder, når dette er nødvendigt for at ligestille disse elever med andre i prøvesituationen. Det er en forudsætning, at der ikke sker en ændring af prøvens faglige niveau.

Stk. 2. Afgørelse efter stk. 1 træffes af skolens leder på baggrund af en pædagogisk-psykologisk vurdering og efter samråd med eleven og dennes forældre. Elevens synspunkter skal tillægges passende vægt under hensyntagen til elevens alder og modenhed.

Stk. 3. Inddragelse af pædagogisk-psykologisk rådgivning kan undlades, hvis skolens leder vurderer, at det ikke er nødvendigt, og hvis forældrene er enige heri.

Stk. 4. Skolens leder skal sikre, at forældrene orienteres om, at de til enhver tid kan anmode om, at pædagogisk-psykologisk rådgivning inddrages.

¹ Bekendtgørelse om folkeskolens prøver ('prøvebekendtgørelsen') (bek. nr. 1128 af 14/11 2019), link: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/1128>.

Stk. 5. Skolens leder kan tilbyde særlige prøvevilkår til elever med akut opstået fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, for at disse elever kan gennemføre folkeskolens prøver.

§ 30. Særlige prøvevilkår efter § 29 kan omfatte en særlig tilrettelagt prøve for elever, der på grund af psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller tilsvarende vanskeligheder har et særligt behov herfor. Den særlige tilrettelæggelse kan omfatte følgende:

- 1) Prøvens form og rammer.
- 2) Brug af hjælpemidler.
- 3) Tildeling af ekstra tid.
- 4) Fravigelse af krav om, at en prøve aflægges som gruppeprøve.
- 5) Ændring af opgaven.

Stk. 2. Det er en forudsætning for særlig tilrettelæggelse af en prøve, at formålet med prøven fastholdes. Prøverne skal tilrettelægges på samme vilkår, som har været gældende for elevens forudgående undervisning, så prøven afspejler elevens måde at arbejde på.

Stk. 3. En afgørelse om aflæggelse af prøve på særlige vilkår skal være truffet inden den 1. december forud for prøveterminen maj-juni og inden den 1. oktober forud for prøveterminen december-januar. Såfremt det ikke er muligt at træffe afgørelse om aflæggelse af prøve på særlige vilkår inden den 1. december eller den 1. oktober, skal afgørelsen træffes snarest muligt herefter.

§ 31. Til brug ved skriftlige prøver kan skolens leder rekvirere særlige prøvesæt, som Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har udarbejdet til brug for elever med psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller tilsvarende vanskeligheder.

Stk. 2. Fristen for anmodning om fremsendelse af prøvesæt efter stk. 1 er senest den 1. december for prøveterminen maj-juni og senest den 1. oktober for prøveterminen december-januar.

§ 32. Bedømmelse af prøvepræstationen for en elev, der er meddelt særlige prøvevilkår efter §§ 29-31, skal ske efter samme kriterier og på samme faglige niveau, som gælder for øvrige elever, herunder ved anvendelse af samme censor, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Besvarelse af skriftlige opgaver, der er affattet i punktskrift, bedømmes af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

§ 33. Elever med betydelig og varig nedsat fysisk funktionsevne, med massive, sammensatte hjælpebehov, eller alvorlig kronisk sygdom, der medfører varig eller periodevis nedsat fysisk funktionsevne, for hvem deltagelse i den fysiske del af idrætsprøven vil være en umulighed, eller elever, som er i en livstruende tilstand, kan fritages fra at blive bedømt på kropslige færdigheder i prøven i idræt.

Stk. 2. Afgørelse efter stk. 1 træffes af skolens leder på baggrund af en udtalelse fra en speciallæge eller andre sagkyndige og i samråd med eleven og forældrene.

Stk. 3. Afgørelse efter stk. 1 skal være truffet inden den 1. december forud for prøveterminen maj-juni og inden den 1. oktober forud for prøveterminen december-januar. Såfremt det ikke er muligt at træffe afgørelse efter stk. 1 inden den 1. december eller den 1. oktober, skal afgørelsen træffes snarest muligt herefter.

Stk. 4. En elev, der aflægger prøve efter stk. 1, prøves som fastsat i bilag 1, pkt. 15.15, og bedømmes efter bilag 1, pkt. 15.16.

§ 34. Skolens leder registrerer og opbevarer oplysninger om afgørelser truffet efter § 29, stk. 1 og § 33, stk. 1. Registrering sker på elevniveau med oplysning om årsagen til den særlige tilrettelæggelse, og for så vidt angår § 29, stk. 1, i hvilke fag der er meddelt særlige prøvevilkår.

1.3 Funktionsnedsættelser

En funktionsnedsættelse kan begrunde, at en elev aflægger folkeskolens prøver på særlige vilkår, når eleven har et behov for kompensation ved en given prøve. For at afgøre, om der skal tilbydes særlige prøvevilkår, skal skolen altså finde frem til, hvilke problemer funktionsnedsættelsen kan medføre for eleven ved den konkrete prøve.

Der skal altid tages udgangspunkt i elevens individuelle vanskeligheder og samtidig i regler og rammer for den konkrete prøve. En funktionsnedsættelse, som ikke afstedkommer særlige prøvevilkår ved en

prøve, kan godt medføre særlige prøvevilkår ved en anden prøve. Tilsvarende kan den samme funktionsnedsættelse hos den samme elev medføre forskellige tilbud om særlige prøvevilkår ved forskellige prøver, fordi der er forskellige regler ved prøverne om hjælpemidler, prøveform og så videre.

Der er ikke krav om, at eleven skal have en diagnose for at aflægge prøve på særlige vilkår. Hvis der opstår tvivl om elevens vanskeligheder vil Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) ofte kunne bidrage til vurdering af, om en elev har en funktionsnedsættelse.

Eksempler på funktionsnedsættelser, der kan medføre særlige prøvevilkår?

Medfødte og erhvervede funktionsnedsættelser eller tilsvarende vanskeligheder kan afstedkomme særlige prøvevilkår.

Eksempler på funktionsnedsættelser, der medfører særlige prøvevilkår er ordblindhed, synshandicap, hørehandicap, talevanskeligheder, fx stammen eller løbsk tale eller akutte skader.

1.4 Tilsvarende vanskeligheder

Skolens leder skal tilbyde særlige prøvevilkår til elever med vanskeligheder, som tilsvarende en funktionsnedsættelse. Tilsvarende vanskeligheder er vanskeligheder, der kan sidestilles med en funktionsnedsættelse, og som medfører et behov for kompensation i undervisningen eller i den konkrete prøvesituation. Det kan fx være elever med akutte, midlertidige skader. En elev kan også have forskellige vanskeligheder, som ikke påvirker elevens mulighed for at gå til en konkret prøve. Dette gælder fx en elev med en akut fysisk skade, hvor skaden ikke påvirker elevens mulighed for at aflægge fx en skriftlig prøve.

1.5 Særlige prøvevilkår kan tilbydes i forbindelse med alle prøver

Denne vejledning gælder for samtlige prøver i 8., 9. og 10. klasse, uanset om de er obligatoriske eller frivillige. Reglerne for særlige prøvevilkår som beskrevet i denne vejledning gælder derimod ikke ved terminsprøver, øveprøver eller andre prøvelignende tiltag, som indgår som en del af elevens undervisning og heller ikke i forbindelse med projektopgaven, optagelsesprøver til ungdomsuddannelserne, nationale test eller sprogprøver. Der henvises til særskilte regler for sådanne prøver (se fx [Linksamling](#) sidst i denne vejledning).

Terminsprøver, øveprøver osv. afholdes efter reglerne for undervisningen

Terminsprøver, øveprøver og andre afprøvningsformer som gennemføres som led i den løbende evaluering af eleverne er en del af undervisningen og omfattes af reglerne for undervisningen. Det vil sige, at terminsprøver osv. ikke er omfattet af reglerne for folkeskolens prøver. Det vil også sige, at reglerne om særlige prøvevilkår ikke omfatter terminsprøver osv.

Typisk vil skolens leder kunne tilbyde eleven samme hjælpemidler som til folkeskolens prøver ved terminsprøver osv. På den måde kan skolen forberede eleven på folkeskolens prøve ved terminsprøver og lignende.

1.6 Bedømmelse

Bedømmelse af prøvepræstationen for en elev, der er tilbudt særlige prøvevilkår, skal ske efter samme kriterier og på samme faglige niveau, som gælder for øvrige elever, herunder ved anvendelse af samme censor.

Ved skriftlige prøver informeres censor ikke om, at eleven aflægger prøve på særlige vilkår.

Ved mundtlige og praktiske prøver anbefales det, at censor i god tid inden prøvens afholdelse informeres om, at der er tale om en elev, der aflægger prøve på særlige vilkår, så censor kan orientere sig i reglerne for aflæggelse af prøve på særlige vilkår. Ligeledes anbefales det, at faglærer og censor før prøven drøfter prøvens forløb, herunder den særlige tilrettelæggelse af prøven.

1.7 **Beviser**

Særlige prøvevilkår må ikke fremgå af elevens bevis for folkeskolens afgangseksamen eller andre beviser for folkeskolens prøver.

Regelgrundlag: Prøvebekendtgørelsens § 58.

2 Afgørelser om særlige prøvevilkår

2.1 Hvem træffer afgørelsen?

Det er skolens leder, der skal træffe afgørelse om at tilbyde en elev at aflægge prøve på særlige vilkår. Det samme gælder fritagelse fra folkeskolens prøver.

2.1.1 Læsevejleder, lærer og andre kan inddrages – krav om samråd med elev og forældre

Det er skolens leder, som træffer afgørelse om både særlige prøvevilkår og eventuel fritagelse fra en prøve. Forud for en sådan afgørelse er det en fordel at inddrage elevens lærer eller andre ansatte med faglig indsigt i elevens vanskeligheder fx skolens læsevejleder. Det er desuden et krav, at afgørelsen træffes efter samråd med eleven og elevens forældre

Se [afsnit 2.7](#) om forberedelse i undervisningen.

Regler om offentlig forvaltning

Skoleledere på folkeskoler skal følge forvaltningslovens regler om offentlig forvaltning, når de træffer afgørelse om særlige prøvevilkår eller fritagelse. Se eventuelt ministeriets vejledning til skoleledere på folkeskoler om god forvaltningsskik (link: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvvm/2019/dec/191220-ny-vejledning-til-skoleledere-om-forvaltningsretlige-regler>).

Skoleledere på frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler er ikke forpligtede til at følge forvaltningslovens regler, når de træffer afgørelser, men kan med fordel følge principperne bag.

2.2 Frister for tilbud om særlige prøvevilkår

Skolens leder træffer afgørelse om, hvorvidt en elev skal tilbydes særlige prøvevilkår ved en eller flere af folkeskolens prøver senest:

- Den 1. oktober forud for prøvetermin december/januar.
- Den 1. december forud for prøvetermin maj/juni.

Såfremt det ikke er muligt at træffe afgørelse inden den 1. december eller den 1. oktober, skal afgørelsen træffes snarest muligt herefter.

2.3 Tag afsæt i elevens individuelle vanskeligheder

Afgørelsen træffes på baggrund af en konkret vurdering af den enkelte elevs individuelle vanskeligheder og af reglerne for den specifikke prøve. Derfor kan der være tilfælde, hvor elever skal tilbydes andre særlige prøvevilkår end dem, som er beskrevet i denne vejledning. Skolens leder kan i disse tilfælde søge råd og vejledning hos prøvekontoret i Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (se [kontaktoplysninger](#) sidst i denne vejledning).

2.4 Prøvens faglige niveau må ikke ændres

Det er en forudsætning, at der med tilbuddet om tilrettelæggelse af folkeskolens prøver på særlige vilkår ikke sker en ændring af prøvens faglige niveau. De særlige vilkår må ikke ændre på formålet med prøven, og eleverne må ikke stilles bedre, end deres funktionsnedsættelse kan begrunde. De særlige prøvevilkår må således ikke ændre på det, eleven prøves i.

2.5 Vurdering fra Pædagogisk-Psykologisk-Rådgivning (PPR)

Vurderingen fra PPR bør indhentes så tidligt som muligt i det skoleår, hvor eleven skal til prøve første gang. Vurderingen skal indeholde en beskrivelse af elevens funktionsnedsættelse og brug af eventuelle

hjælpemidler i undervisningen i de fag, hvor eleven skal aflægge folkeskolens prøver. Vurderingen kan eventuelt understøttes af test, der dokumenterer elevens behov for særlig tilrettelæggelse af prøver.

Efterskoler kan med fordel inddrage PPR i elevens hjemkommune allerede ved optagelse på skolen, således at skolen ved skoleårets start har en beskrivelse af elevens funktionsnedsættelse og eventuelle brug af hjælpemidler i de fag, som eleven skal aflægge folkeskolens prøver i. PPR kan inddrage særligt sagkyndige. For blinde elever kan det fx være regionens synskonsulent.

Inddragelse af PPR kan undlades, hvis skolens leder vurderer, at inddragelsen ikke er nødvendig, og elevens forældre er enige heri. Vurderingen fra PPR kan undlades, fx hvis elevens funktionsnedsættelse i forvejen er velbeskrevet. Forældre kan til enhver tid anmode om, at PPR bliver inddraget.

2.6 Dokumentation og registrering af oplysninger

Skolens leder registrerer og opbevarer oplysninger på skolen om de elever, der aflægger prøve på særlige vilkår. Registrering sker på elevniveau med oplysning om årsagen til den særlige tilrettelæggelse, i hvilke fag, der er sket en særlig tilrettelæggelse af prøven, og hvordan prøven er tilrettelagt.

Skolens leder kan eventuelt vælge at benytte [skemaet](#) i denne vejledning.

Se eventuelt også ministeriets vejledning til skoleledere på folkeskoler om god forvaltningsskik (Link: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2019/dec/191220-ny-vejledning-til-skoleledere-om-forvaltningsretlige-regler>).

Regelgrundlag: § 34 i prøvebekendtgørelsen.

2.7 Forberedelse i undervisningstiden

Det tilbud om særlige prøvevilkår, som skolen giver eleven, bør tage afsæt i det tilbud, som eleven har mødt i undervisningen. For ordblinde er det fx hensigtsmæssigt, at eleven tilbydes at anvende de samme digitale hjælpemidler under prøven, som eleven har været vant til at bruge i undervisningen, herunder ved fx terminsprøver og lignende, hvis prøvens regler ikke forhindrer det.

Typisk vil elevens lærere tidligt i elevens skolegang vide, at der er tale om en elev med funktionsnedsættelser. Elevens lærere bør i sådanne tilfælde i god tid inden prøven – det kan være allerede i 7. klasse – drøfte med elev og forældre, hvordan prøvedeltagelsen kan finde sted. Det giver god tid til at afprøve eventuelle hjælpemidler, der kan sidestille eleven med andre elever i prøvesituationen. Det er vigtigt, at alle elevens faglærere bliver informeret om elevens vanskeligheder, så eleven får mulighed for at benytte/arbejde med hjælpemidlet, hvor det er relevant.

Eleven bør i god tid før prøven få et indgående kendskab til og erfaring i brug af eventuelle hjælpemidlers funktionalitet gennem anvendelse i den daglige undervisning.

Kan faglige vanskeligheder eller manglende fremmøde danne grundlag for særlige prøvevilkår?

Faglige vanskeligheder, der ikke er begrundet i fysiske eller psykiske funktionsnedsættelser eller tilsvarende vanskeligheder, kan ikke begrunde særlige prøvevilkår. Skolens leder kan heller ikke tilbyde elever særlige prøvevilkår på grundlag af fx manglende fremmøde i skole.

3 Særlige prøvevilkår ved mundtlige prøver

I dette afsnit beskrives en række muligheder for at tilrettelægge mundtlige prøver på særlige vilkår.

Mundtlige prøver skal forstås bredt, det vil sige, at alle andre prøver end skriftlige, herunder også prøver med praktiske elementer, er omfattet.

Generelt gælder det, at opgivelser til folkeskolens prøver for elever, der aflægger prøve på særlige vilkår, som udgangspunkt er de samme som for klassens øvrige elever. Faglæreren kan dog udarbejde individuelle tekstopgivelser og/eller undervisningsbeskrivelser, hvis eleven har haft et andet undervisningsforløb end klassens øvrige elever. Opgivelserne skal stadig leve op til fagets mål og til kravene i de enkelte prøver (se prøvebekendtgørelsens fagbilag 1 og 2).

De muligheder for særlige prøvevilkår, som beskrives i dette afsnit, er:

- 3.1 Forlænget tid til mundtlige prøver
- 3.2 Oversigter over forlængelse af forberedelsestid og eksaminationstid – mundtlige prøver
- 3.3 Tilrettelæggelse af gruppeprøve som individuel prøve
- 3.4 Afholdelse af prøve et andet sted end på skolen
- 3.5 Praktisk medhjælper
- 3.6 Digital oplæsning og blindtrækning
- 3.7 Særligt tilpasset prøvemateriale

Listen er ikke udtømmende; det er altså muligt at tilbyde andre særlige prøvevilkår end dem, som nævnes her.

3.1 Forlænget tid til mundtlige prøver

Det mest anvendte særlige prøvevilkår ved en mundtlig prøve er forlængelse af den tid, som er til rådighed for eleven. Der er kun få mundtlige prøver, hvor eleven forbereder sig til prøven umiddelbart før prøven. Forlængelse af tiden, hvor eleven eksamineres af eksaminator og censor, er også muligt og kan være relevant for fx elever med talevanskeligheder.

3.1.1 Anbefalet maksimal forlængelse af eksaminationstiden er 50%

Det anbefales, at den samlede varighed af en prøve ikke overstiger den tid, der er fastsat til forberedelse og/eller eksamination ved en prøve med mere end 50 %. Skolelederen skal træffe afgørelsen efter konkret vurdering af elevens individuelle behov, jf. afsnit [2.3](#).

Ved prøver, der tilrettelægges som gruppeprøver, og hvor forberedelses- eller eksaminationstiden er afhængig af, hvor mange elever, der aflægger prøve samtidig, anbefales det at skolen forlænger elevens forberedelses- eller eksaminationstid med op til 50 % under hensyntagen til gruppens øvrige elever. Det er kun den elev, der aflægger prøve på særlige vilkår, der kan få forlænget tid. Hvis eleven har behov for længere tid til at læse opgaven, kan prøven starte tidligere for denne elev end for gruppens øvrige elever. Tilrettelæggelsen kan fx ske ved, at eleven, som går til prøven på særlige prøvevilkår, starter før de øvrige elever.

Ved prøver, hvor forberedelsen ligger i undervisningen, kan der også gives ekstra tid til forberedelse.

3.2 Oversigter over forlængelse af forberedelsestid og eksaminationstid – mundtlige prøver

I oversigterne er angivet et antal minutter, som anbefales som den maksimale forlængelse. Der er altså ikke tale om faste grænser, men om forslag. Det anbefales typisk, at den samlede varighed af en prøve ikke overstiger den tid, der er fastsat til forberedelse og/eller eksamination ved en prøve med mere end 50 %.

Ved prøver, der tilrettelægges som gruppeprøver, og hvor forberedelses- eller eksaminationstiden er afhængig af, hvor mange elever, der aflægger prøve samtidig, anbefales det, at skolen forlænger elevens forberedelses- eller eksaminationstid med op til 50 % under hensyntagen til gruppens øvrige elever. Det er kun den elev, der aflægger prøve på særlige vilkår, der kan få forlænget tid. Hvis eleven har behov for længere tid til at læse opgaven, kan prøven starte tidligere for denne elev end for gruppens øvrige elever. Tilrettelæggelsen kan fx ske ved, at eleven, som går til prøven på særlige prøvevilkår, starter før de øvrige elever.

Ved prøver, hvor forberedelsen ligger i undervisningen, kan der også gives ekstra tid til forberedelse.

3.2.1 Oversigt over forlænget forberedelsestid og eksaminationstid i 8. klasseprøver

Fag (prøveform)	Planlægning	Eksaminations-tid	Forlængelse af planlægning	Forlængelse af eksaminationstid
Madkundskab (individuel prøve eller gruppeprøve)	120 minutter pr. elev/gruppe. <i>Planlægningsfase</i>	120 minutter pr. elev/gruppe til udførelse. 10 minutter pr. elev til efterfølgende samtale inkl. karakterfastsættelse.	Op til 60 minutter	Op til 60 minutter til udførelsen 5 minutter til samtalen
Håndværk og design (individuel prøve eller gruppeprøve)	60 minutter <i>Planlægning af designforløbet</i>	4 timer pr. elev/gruppe til mundtlig prøve inkl. karakterfastsættelse. 25 minutter til samtale under mundtlig prøve (for en elev).	Op til 30 minutter	Op til 60 minutter til prøven inkl. samtale
Billedkunst (individuel prøve eller gruppeprøve)	60 minutter <i>Indledende research og skitsearbejde</i>	25 minutter til samtale inkl. karakterfastsættelse (for en elev).	Op til 30 minutter	Op til 12,5 minutter

Musik (gruppeprøve)		5-10 minutter til praktisk del. 20 minutter for to elever i gruppe til den mundtlige del inkl. karakterfast- sættelse.		Op til 5 minutter til den praktiske del Op til 10 minutter til den mundtlige del
------------------------	--	---	--	---

3.2.2 Oversigt over forlænget forberedelsestid og eksaminationstid i 9. klasseprøver

Fag (prøveform)	Forberedelsestid	Eksaminationstid	Forlængelse af forberedelsestid	Forlængelse af eksaminationstid
Dansk prøveform A	40 minutter	30 minutter	Op til 20 minutter	Op til 10 minutter
Dansk prøveform B	<i>Ingen forberedelsestid</i>	25 minutter		Op til 12,5 minutter
Matematik	<i>Ingen forberedelsestid</i>	120 minutter		
Engelsk	<i>Ingen forberedelsestid</i>	20 minutter		Op til 10 minutter
Fælles prøve i fysik/kemi, biologi og geografi (individuel prøve eller gruppeprøve)	<i>Ingen forberedelsestid</i>	120 minutter		Op til 50% forlængelse
Tysk	<i>Ingen forberedelsestid</i>	20 minutter		Op til 10 minutter
Fransk	<i>Ingen forberedelsestid</i>	20 minutter		Op til 10 minutter
Samfundsfag (individuel)	25 minutter	25 minutter	Op til 12,5 minutter	Op til 12,5 minutter
Samfundsfag (gruppe)	<i>Afhænger af antal elever i gruppen</i>	<i>Afhænger af antal elever i gruppen</i>	Op til 50% forlængelse	Op til 50% forlængelse
Historie (individuel)	25 minutter	25 minutter	Op til 12,5 minutter	Op til 12,5 minutter
Historie (gruppe)	<i>Afhænger af antal elever i gruppen</i>	<i>Afhænger af antal elever i gruppen</i>	Op til 50% forlængelse	Op til 50% forlængelse
Kristendomskundskab (individuel)	25 minutter	25 minutter	Op til 12,5 minutter	Op til 12,5 minutter
Kristendomskundskab (gruppe)	<i>Afhænger af antal elever i gruppen</i>	<i>Afhænger af antal elever i gruppen</i>	Op til 50% forlængelse	Op til 50% forlængelse
Idræt (gruppe)	<i>Afhænger af antal elever i gruppen</i>	<i>Afhænger af antal elever i gruppen</i>	Op til 50% forlængelse	Op til 50% forlængelse

3.2.3 Oversigt over forlænget forberedelsestid og eksaminationstid i 10. klasseprøver

Ved prøver, der varer over to timer bør skolens leder af hensyn til eleven nøje overveje nødvendigheden af at forlænge prøven.

Fag (prøveform)	Forberedelsestid	Eksaminationstid	Forlængelse af forberedelsestid	Forlængelse af Eksaminationstid
Dansk	<i>Ingen forberedelsestid</i>	25 minutter		Op til 12,5 minutter
Matematik prøveform A	<i>Ingen forberedelsestid</i>	120 minutter		Op til 50% forlængelse *
Matematik prøveform B	<i>Ingen forberedelsestid</i>	120 minutter		Op til 50% forlængelse*
Engelsk	<i>Ingen forberedelsestid</i>	20 minutter		Op til 10 minutter
Fysik/kemi gruppeprøve	<i>Ingen forberedelsestid</i>	120 minutter		Op til 50% forlængelse *
Tysk	<i>Ingen forberedelsestid</i>	20 minutter		Op til 10 minutter
Fransk	<i>Ingen forberedelsestid</i>	20 minutter		Op til 10 minutter

3.3 Tilrettelæggelse af gruppeprøve som individuel prøve

Enhver gruppeprøve kan tilrettelægges som individuel prøve for en elev efter reglerne om særlige prøvевilkår. Den anderledes tilrettelæggelse af prøven skal bidrage til at stille eleven lige med de andre elever ved prøven. Tilrettelæggelse af en individuel prøve som gruppeprøve er mulig, når dette er begrundet i hensyn vedrørende eleven.

Regelgrundlag: §21, stk. 2, og § 30, stk. 1, nr. 4, i prøvebekendtgørelsen.

3.4 Afholdelse af prøve et andet sted end på skolen

Af praktiske årsager – blandt andet for at kunne holde opsyn med eleverne under prøven – afholdes de fleste prøver samlet og på skolen, men det er muligt for skolen at afholde prøver et andet sted end på skolen. Dette gælder også for elever, der aflægger prøve på særlige vilkår. Afholdelsen kan fx ske i elevens hjem. Prøven kan foregå ved at eksaminator og censor er til stede i elevens hjem sammen med eleven under prøven eller som et virtuelt møde mellem eleven og eksaminator og censor, hvor eksaminator og censor fx kan sidde sammen på skolen, imens eleven opholder sig et andet sted. Der ændres ikke i et sådant tilfælde i øvrigt på reglerne om, hvordan prøven skal foregå, og skolen skal sørge for, at reglerne for prøven overholdes, herunder fx at der føres tilsyn med eleven under prøven. Hvis prøven med mundtlig besvarelse afholdes som virtuelt møde, hvor eleven ikke er til stede sammen med eksaminator eller censor, udpeger og godkender skolens leder en tilsynsførende, der skal være fysisk til stede hos eleven under hele prøven. Skolen skal udpege den tilsynsførende efter samme retningslinjer som øvrige tilsynsførende. Censor påser, at den tilsynsførende er fysisk til stede hos eleven under hele prøven.

Regelgrundlag: prøvebekendtgørelsens § 24, stk. 2-3.

3.5 Praktisk medhjælper

Elever, der går til prøve på særlige prøvevilkår, kan tilbydes mulighed for, at der medvirker en praktisk medhjælper ved en praktisk/mundtlig eller en mundtlig prøve. Den praktiske medhjælper kan hjælpe eleven ved opstilling af redskaber fx ved prøver i de praktisk-musiske valgfag eller i idrætsprøven, ved forberedelse af eksperimenter eller lignende. Den praktiske medhjælper må ikke hjælpe eleven ved at besvare faglige spørgsmål.

Hvis der indgår brug af ordbøger, formelsamlinger eller lignende i en mundtlig prøve, kan den praktiske medhjælper læse ønskede ord og afsnit op efter elevens anvisninger. Elever med funktionsnedsættelser, som medfører koncentrationsproblemer, kan tilbydes, at den praktiske medhjælper bidrager til at fastholde elevens koncentration til den stillede opgave. Andre former for hjælpemidler bør overvejes forud for denne løsning.

3.6 Oplæsning

Der kan gives tilladelse til, at eleven anvender digital oplæsning i forberedelsen til en prøve eller under en prøve. Dette er fx relevant for ordblinde elever ([se afsnittet om ordblinde](#)). Eleven skal være fortrolig med programmets funktionalitet og anvende programmet i den daglige undervisning. Hvis en tekst, der indgår i prøvematerialet, ikke kan oplæses af et oplæsningsprogram, kan den af skolen forberedes, så den egner sig til digital oplæsning. Teksten kan gøres tilgængelig for oplæsningsprogrammet ved at den indscannes. Hvis det ikke er muligt, at gøre teksten tilgængelig for oplæsningsprogrammet, kan teksten indtales. Hvis teksten indtales, skal eleven have adgang til såvel den skrevne tekst som den indtalte version. Der kan ikke gives tilladelse til, at faglærer eller praktisk medhjælper læser tekster op for eleven under en prøve.

3.6.1 Blindtrækning

Skolens leder kan tilbyde, at en elev trækker sin opgave før de øvrige elever, så skolens ansatte før prøven kan nå at gøre teksten tilgængelig for fx et oplæsningsprogram. Dette kan ske gennem såkaldt blindtrækning. Blindtrækning skal ske i så god tid, før prøvens afholdelse, at skolens ansatte kan nå at fremstille eller bestille det nødvendige materiale til eleven. Blindtrækning forudsætter, at der afviges fra normal procedure, hvor eleven trækker det ukendte prøvemateriale umiddelbart forud for forberedelsestiden, når censor er til stede. Eleven må ikke før eller efter lodtrækningen kunne identificere prøvematerialet. Dermed undgås det, at eleven ved blindtrækning opnår en fordel frem for øvrige elever. Lodtrækningen skal foregå via et identificerbart nummer eller lignende. Efter trækningen kan prøvematerialet gøres tilgængeligt for digital oplæsning. Det tilgængelige prøvemateriale udleveres til eleven til forberedelsen eller prøven.

En blindtrækning et antal dage forud for forberedelsestiden eller prøven skal opfylde bestemmelsen i prøvebekendtgørelsen om, at enten censor eller skolens leder skal være til stede ved lodtrækningen. Det er desuden vigtigt at være opmærksom på, at censor inden blindtrækningen skal have haft mulighed for at give bemærkninger til prøvematerialet, og at der er indgået de nødvendige aftaler mellem eksaminator og censor om prøveafholdelsen.

Det er som altid skolens leders ansvar at sikre, at prøvematerialet opbevares og håndteres forsvarligt og sikkert. Det tilgængelige prøvemateriale skal håndteres med samme forholdsregler og fortrolighed som alt andet prøvemateriale.

3.7 Særligt tilpasset prøvemateriale

Der kan fremstilles en række forskellige former for tilpasset prøvemateriale til forskellige grupper af elever, der går til prøve på særlige prøvevilkår. Der kan fx fremstilles forstørrelser, punktskrift eller taktile versioner af prøvematerialet (taktile materialer er følbare, så synshandicappede kan orientere sig og få informationer via følesansen i fingrene). Der kan også fremstilles digitale versioner af prøvematerialet, som er tilgængeligt for oplæsningsprogrammer (tilgængeligt prøvemateriale) eller prøvemateriale i andre farver eller sort/hvid til farveblinde elever (læs mere i [afsnit 5 om specifikke grupper](#)).

4 Særlige prøvevilkår ved skriftlige prøver

I dette afsnit beskrives en række muligheder for at tilrettelægge skriftlige prøver på særlige vilkår. Listen er ikke udtømmende; det er altså muligt at tilbyde andre særlige prøvevilkår end dem, som nævnes her. Kapitlet kan med fordel læses sammen med kapitel fem, hvor der findes konkrete forslag til tilrettelæggelse af særlige prøvevilkår for hver af folkeskolens prøver, herunder forslag til forlængelse af prøvetiden. Som ved de mundtlige prøver er udgangspunktet altid skolelederens konkrete og individuelle vurdering af elevernes funktionsnedsættelse sammenholdt med reglerne for den givne prøve der danner grundlag for tilrettelæggelsen.

De muligheder som nævnes her, er:

- 4.1 Forlænget tid til skriftlige prøver
- 4.2 Oversigter over forlængelse af forberedelsestid og eksaminationstid ved skriftlige prøver
- 4.3 Pauser under en skriftlig prøve
- 4.3 Afholdelse af skriftlig prøve i et separat lokale
- 4.4 Afholdelse af prøve et andet sted end på skolen
- 4.5 Praktisk medhjælper og sekretær
- 4.6 Særligt om ordbøger og individuel diktering i dansk, retskrivning
- 4.7 Digitale hjælpemidler til oplæsning og ordforslag
- 4.9 Tilgængeligt prøvemateriale til skriftlige prøver

4.1 Forlænget tid til skriftlige prøver

Det er muligt at tilbyde eleven særlige prøvevilkår ved en forlængelse af en skriftlig prøve, for at stille eleven lige med de øvrige elever. Se det følgende afsnit.

4.2 Oversigter over forlængelse af prøvetiden ved skriftlige prøver

I de nedenstående oversigter er angivet anbefalinger om forlængelse af prøvetiden ved de skriftlige prøver i henholdsvis 9. og 10. klasse. I oversigterne er angivet et antal minutter, der anbefales som den maksimale forlængelse af prøvetiden. Der er altså ikke tale om faste grænser, men om forslag.

4.2.1 Oversigt over forlængelse af prøvetid ved skriftlige prøver i 9. klasse

Fag		Prøvetid (minutter)	Forlængelse af prøvetid (minutter)	Bemærkninger
Dansk	Læsning	30	15	
	Retskrivning	60	30	Bemærk muligheden for at kombinere med individuel diktering
	Skriftlig fremstilling	210	60	
	Skriftlig fremstilling med samtalerunde	210	60	
Matematik	Matematik uden hjælpemidler	60	15	
	Matematik med hjælpemidler	180	60	
Engelsk	Engelsk lytte- og læsefærdighed	60	20	Bemærk muligheden for at kombinere med individuel lytning
	Engelsk sprog og sprogbrug og skriftlig fremstilling	120	40	
Tysk	Tysk lytte- og læsefærdighed	60	20	Bemærk muligheden for at kombinere med individuel lytning
	Tysk sprog og sprogbrug og skriftlig fremstilling	120	40	
Fransk	Fransk lytte- og læsefærdighed	60	20	Bemærk muligheden for at kombinere med individuel lytning
	Fransk sprog og sprogbrug og skriftlig fremstilling	120	40	
Biologi		60	20	
Geografi		60	20	
Fysik/kemi		60	20	

4.2.2 Oversigt over forlængelse af prøvetid ved skriftlige prøver i 10. klasse

Forlængelse af prøvetid ved prøverne i 10. klasse tildeles som en samlet forlængelse, selvom prøverne består af flere dele. Det skyldes, at der ikke er afsat et bestemt tidsrum til hver af delene af disse prøver.

Eleven skal selv fordele den forlængede prøvetid på de forskellige dele af prøven.

Fag		Prøvetid (minutter)	Forlængelse af prøvetid (minutter)
Dansk	Skriftlig prøve	240	80
Matematik	Skriftlig prøve	240	80
Engelsk	Sprog og sprogbrug	30	60
	Skriftlig fremstilling	150	
Tysk	Sprog og sprogbrug	30	60
	Skriftlig fremstilling	150	
Fransk	Sprog og sprogbrug	30	60
	Skriftlig fremstilling	150	

4.3 Pauser under en skriftlig prøve

Det er muligt at tilbyde elever, der aflægger prøve på særlige prøvevilkår en eller flere pauser under en prøve. En pause kan også afholdes mellem to dele af en skriftlig prøve, som finder sted på den samme dag. Der skal være opsyn med eleven i pausen, også hvis der er tale om pause mellem to delprøver, fx mellem prøven i læsning og prøven i retskrivning.

Pause kan kombineres med forlænget prøvetid.

4.4 Afholdelse af skriftlig prøve i et separat lokale

Skolens leder kan som led i særlige prøvevilkår tilbyde en elev at aflægge en skriftlig prøve i et separat lokale hvor ingen eller få andre elever aflægger prøve. Det kan fx være relevant for elever, der har psykiske vanskeligheder, fx problemer med at koncentrere sig. Skolens leder skal som altid sikre sig, at der føres tilsyn med eleverne, når de er til prøve.

4.5 Afholdelse af prøve et andet sted end på skolen

Af praktiske årsager – blandt andet for at kunne holde opsyn med eleverne under prøven – afholdes de fleste prøver samlet og på skolen, men det er muligt for skolen at afholde prøver et andet sted end på skolen. Dette gælder også for elever, der aflægger prøve på særlige vilkår. Afholdelsen kan fx ske i elevens hjem. Der ændres ikke i et sådant tilfælde på reglerne om, hvordan prøven skal foregå, og skolen skal sørge for, at reglerne for prøven overholdes, herunder fx at der føres tilsyn med eleven under prøven. Skolen skal udpege den tilsynsførende efter samme retningslinjer som øvrige tilsynsførende.

Regelgrundlag: prøvebekendtgørelsens § 24, stk. 2-3.

4.6 Praktisk medhjælper og sekretær

Den praktiske medhjælper eller sekretæren må ikke hjælpe eleven ved at besvare faglige spørgsmål.

4.6.1 Praktisk medhjælper

Der kan medvirke en praktisk medhjælper ved en skriftlig prøve, hvis eleven på grund af sin funktionsnedsættelse er forhindret i at udføre praktiske opgaver som er nødvendige under en given skriftlig prøve for at hjælpe med disse forhold. Det kan fx være at foretage opslag og/eller flytte på papir.

Hvis der indgår brug af ordbøger, formelsamlinger eller lignende i en skriftlig prøve, kan den praktiske medhjælper læse ord og enkelte afsnit op efter elevens anvisninger.

For elever med psykiske funktionsnedsættelser, som medfører koncentrationsproblemer, kan eleven tilbydes, at den praktiske medhjælper bidrager til at fastholde elevens koncentration til den stillede opgave. Andre former for hjælpemidler bør overvejes før man vælger denne løsning.

4.6.2 Sekretær

Hvis eleven på grund af sine vanskeligheder ikke er i stand til selvstændigt at skrive sin besvarelse, kan eleven tilbydes, at der medvirker en sekretær ved prøven, som indtaster elevens besvarelse af den stillede opgave.

Ved visse prøver kan sekretæren indtaste besvarelsen for eleven ud fra elevens diktering – altså sekretæren kan skrive de ord, tal eller andre indtastninger, som eleven beder om bliver skrevet. Hvis eleven skal benytte sig af sekretærhjælp ved andre skriftlige prøver end dem, som er nævnt i listen herunder, skal eleven stave ordene i besvarelsen for sekretæren.

Sekretæren kan indtaste besvarelsen for eleven ved følgende prøver:

Prøver i 9. klasse

- Dansk, læsning
- Matematik uden hjælpemidler
- Matematik med hjælpemidler
- Biologi
- Geografi
- Fysik/kemi

Prøver i 10. klasse

- Matematik

4.7 Særligt om ordbøger og individuel diktering i dansk, retskrivning

Der kan gives tilladelse til at anvende ordbog under diktering i dansk, retskrivning, og der kan gives tilladelse til individuel diktering af ordene, som eleven skal stave for at give eleven længere tid til at aflytte og skrive ordene i retskrivningsprøven. Individuel diktering kan kombineres med tildeling af forlænget prøvetid og brug af ordbog under dikteringen, sådan at en elev som får tilladelse til at anvende ordbog under diktering, også bør gives tilladelse til individuel diktering.

Ved dikteringen anvendes den tid, som er nødvendig. Der må ikke dikteres færre ord end de angivne i dikteringsenhederne (jf. skråstregerne i lærerarket), og dikteringsenhederne må ikke dikteres mere end to gange.

Hvis det er dansklæreren, der skal stå for den individuelle diktering, sker denne umiddelbart efter at dansklæreren har dikteret for hele klassen. Der skal være tilsyn med eleven, mens resten af klassen får dikteret prøven.

Når dikteringen er overstået, har eleven 35 minutter til at arbejde med ordbøger og opgaverne i anden del. Hvis der foretages individuel diktering i første del af prøven i retskrivning, hvilket optager en del af den samlede forlængede prøvetid, bør der i udgangspunktet ikke tildeles mere end 15 minutter forlænget prøvetid til anden del af prøven.

4.8 Digitale hjælpemidler til oplæsning og ordforslag

Ved de skriftlige prøver tilbydes ofte anvendelse af digitale hjælpemidler til oplæsning og ordforslagsprogrammer. Læs også afsnittet om prøvemateriale, som er tilgængeligt for oplæsning eller ordforslagsprogrammer ([afsnit 4.9](#)), og som kan anvendes sammen med disse hjælpemidler.

4.8.1 Digitale hjælpemidler til oplæsning af tekst

Elever med funktionsnedsættelse i læsning fx ordblinde, blinde og elever, der har problemer med samsyn, kan tilbydes at anvende digitale oplæsningsprogrammer ved skriftlige prøver. Eleven bør i god tid før prøven blive fortrolig med at anvende programmet og have anvendt programmet i den daglige undervisning.

Der kan ikke gives tilladelse til, at en praktisk medhjælper eller sekretær læser hele opgavesæt op for eleven.

I sprogfagernes opgave i lytteforståelse kan eleven få udleveret en fil med lyttedelen, så eleven selv kan starte og stoppe lydsporet og benytte et oplæsningsprogram til at få opgaverne læst op. Eleverne må ikke høre lyttedelen flere gange end klassens øvrige elever. Oplæsningsprogrammet må også benyttes ved de øvrige delopgaver i sprogfagernes skriftlige prøve, herunder læsedelen.

4.8.2 Digitale hjælpemidler til ordforslag

Et ordforslagsprogram kan ud fra allerede skrevne bogstaver eller ord forudsige det næste ord som eleven vil skrive, og vil hjælpe eleven med at stave korrekt. Eksempler på ordforslagsprogrammer er AppWriter, Intowords og CD-ord.

Ordblinde elever må anvende ordforslagsprogram ved alle folkeskolens prøver.

Elever, der ikke er ordblinde, må ikke anvende ordforslagsprogram, ved prøven i dansk retskrivning samt prøven i dansk, a-delen, dansk skriftlig fremstilling (FP10). Elever, der ikke er ordblinde, kan tilbydes at anvende ordforslagsprogram ved øvrige prøver, hvis ordforslagsprogrammet vurderes at kunne kompensere for elevens funktionsnedsættelse. Alle elever må anvende et ordforslagsprogram ved prøven i dansk skriftlig fremstilling, hvor alle hjælpemidler samt internetadgang er tilladt.

Det må ikke på besvarelsen, dvs. over for censor, være oplyst, at eleven har anvendt ordforslag ved sin besvarelse.

4.8.3 Hjælpemidler til indtaling af besvarelse (tale-til-tekst/diktering)

Skolens leder kan give tilladelse til, at eleven indtaler (dikterer) sin besvarelse ved hjælp af et dikteringsprogram. Under prøven omformes det indtalte indhold til en tekstbehandlingsfil, som eleven herefter kan arbejde videre med og senere aflevere som sin besvarelse. Eleven bør i god tid før prøven blive fortrolig med programmets funktionalitet og anvende programmet i den daglige undervisning.

Elever, der benytter diktering skal aflægge prøve i et separat lokale, hvor der ikke sidder andre elever for at forhindre, at andre elever hører elevens diktering af sin besvarelse og for ikke at forstyrre andre elever. Der skal være tilsyn med eleven under prøven.

Det må ikke på besvarelsen, dvs. over for censor, være oplyst, at eleven har indtalt sin besvarelse.

Diktering kan tilbydes ved de nedenstående prøver.

Prøver i 9. klasse

- Dansk, skriftlig fremstilling
- Matematik med hjælpemidler
- Engelsk, tysk og fransk, skriftlig fremstilling.

Prøver i 10. klasse

- Dansk, b-delen og c-delen
- Matematik
- Engelsk, tysk og fransk, skriftlig fremstilling.

4.8.4 Afprøvning af digitale hjælpemidler

Det er skolelederens ansvar at sikre, at elevens digitale hjælpemidler virker. Digitale hjælpemidler kan anvendes på digitale selvrettende prøver, prøver med adgang til internettet og på tilgængelige pdf-filer.

På www.uvm.dk/test-it kan eleverne teste deres digitale hjælpemidler på de forskellige typer af opgavesæt, fx digitale selvrettende prøver, prøven i dansk skriftlig fremstilling og tilgængelige pdf-filer.

[Se også](#) afsnittet om forberedelse i undervisningen.

4.9 Tilgængeligt prøvemateriale til skriftlige prøver

Skolens administration har en række muligheder for at rekvirere eller fremstille prøvemateriale, der er tilpasset i forhold til en elevs funktionsnedsættelse. Det kan fx være opgavehæfter/teksthæfter i punkt-skrift eller storformat eller tilgængelighed i forhold til oplæsningsprogrammer og så videre.

4.9.1 Tilgængelige filer til oplæsning (tilgængelige pdf-filer)

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet fremstiller tilgængeligt prøvemateriale til de skriftlige prøver i 9. og 10. klasse.

Til alle opgavesæt (bortset fra FP9 Dansk, skriftlig fremstilling og FP10 Dansk, skriftlig fremstilling, del b og c) kan bestilles tilgængelige pdf-filer af prøvematerialet, som kan anvendes af elever, der aflægger prøve på særlige vilkår. Elevens digitale hjælpemidler til fx oplæsning kan anvendes på pdf-filerne.

Læs mere i afsnittet om [afprøvning af digitale hjælpemidler](#).

Dansk skriftlig fremstilling, FP9 og FP10 (del b og c) fremgår ikke af bestillingen, da det almindelige opgavesæt er gjort tilgængeligt for elever, der aflægger prøve på særlige vilkår. Materiale til disse prøver skal altså ikke bestilles før prøven.

4.9.2 Bestilling af tilgængeligt prøvemateriale

Skolen skal forud for prøverne foretage en materialebestilling til de elever, som har brug for det særligt fremstillede prøvemateriale. Skolen foretager denne bestilling på samme måde, som skolen tilmelder elever til folkeskolens prøver. Vejledninger til tilmelding finder du på www.uvm.dk/fp.

Der er centralt fastsatte frister for bestilling af prøvemateriale til elever på særlige prøvevilkår. Fristerne for bestilling af tilgængeligt prøvemateriale er:

- Prøvetermin december/januar: 1. oktober
- Prøvetermin maj/juni: 1. december

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet sørger endvidere for, at der fremstilles prøvemateriale til blandt andet synshandicappede, såfremt det bestilles af skolerne.

Det drejer sig om følgende typer af prøvemateriale:

- Punktskrift til elever med synshandicap
- Manus til sprogfagene til elever med hørehandicap

Punktskrift til synshandicappede

Der kan bestilles prøvemateriale i punktskrift til følgende prøver:

Prøver i 9. klasse

- Dansk, læsning
- Dansk, retskrivning
- Matematik uden hjælpemidler
- Matematik med hjælpemidler
- Engelsk, tysk og fransk
- Biologi
- Geografi
- Fysik/kemi

Prøver i 10. klasse

- Dansk, læsning og sprogbrug
- Matematik
- Engelsk, tysk og fransk.

Opgavesæt til skriftlige prøver på punktskrift skal bestilles ved henvendelse til [Synscenter Refsnæs](#).

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet kan foretage ændringer i opgaverne i forbindelse med omsætningen til punktskrift, fx hvis billedstof er en del af opgaven.

Styrelsen udpeger en anden censor til at bedømme besvarelser fra elever, der har fået opgavesæt på punktskrift. Oplysninger om denne censor fremgår af det brev, der er vedlagt pakken med opgavesættet/opgavesættene.

Manus til sprogfagene til hørehandicappede

Skolens administration kan rekvirere manus af lyttedelen til sprogprøverne i 9. klasse til døve og hørehæmmede elever ved skriftlig henvendelse til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (fp@stukuvvm.dk). Skolen skal oplyse skolenavn, institutionsnummer, elevens navn samt prøvefag.

Dette manus skal ikke udleveres til eleven, men eleven kan få tegnsprogstolket manus. Lyttedelen kan også blive læst op, så eleven kan mundaflæse indholdet af lyttedelen.

4.9.3 Tilpasset prøvemateriale, som skolen selv fremstiller

Skolen fremstiller selv prøvemateriale af de følgende typer:

- Stortryk til synshandicappede
- Opgavesæt i andre farver til farveblinde.

Prøvematerialet må fremstilles, når prøvetiden er begyndt. Elevens prøve starter på det tidspunkt, eleven får udleveret det særligt fremstillede opgavesæt.

Det er vigtigt, at eleven også får udleveret det originale opgavesæt. Hvis der indgår øvelser til opmålinger i opgaverne, udføres disse på originalopgaven.

Særligt om prøvemateriale i andre farver til farveblinde

Skolens administration må selv fremstille opgaver i en anden farve, som eleven er vant til at arbejde med i den daglige undervisning.

Særligt om stortryk til elever med synshandicap

Skolens administration kan selv fremstille opgaver i stortryk i den størrelse, som eleven er vant til at arbejde med i den daglige undervisning. Det er også muligt at bestille prøvemateriale i forstørrelse hos Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. Bestillingen skal gå via den regionale synskonsulent, som i en mail (fp@stukuvm.dk) til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet oplyser, hvilken forstørrelse eleven har behov for, skolens navn, skolekode/institutionsnummer., klassebetegnelse samt elevens navn.

5 Særligt for specifikke grupper (ordblinde, hørehandicappede mv.)

5.1 Særligt for elever med hørehandicap

Der kan gives tilladelse til, at en hørehandicappet elev under en prøve anvender alternative kommunikationsformer, som eleven også benytter i den daglige undervisning.

Tolk/tegnprog /Mund-hånd-system (MHS) ved mundtlige prøver

Der kan for elever med hørehandicap gives tilladelse til, at der medvirker tolk, som kan tolke fra dansk til tegnsprog og fra tegnsprog til dansk. Censor/censorerne udpeges efter samme retningslinjer som for øvrige elever.

Tolk/tegnprog /Mund-hånd-system (MHS) ved skriftlige prøver

Der kan for elever med hørehandicap gives tilladelse til, at der medvirker tolk, som kan tolke fra dansk til tegnsprog. I prøven i dansk retskrivning kan det tillades, at læreren dikterer med brug af MHS og/eller tegnsprog.

De ovennævnte kommunikationsformer kan ikke benyttes ved de mundtlige prøver i fremmedsprog. Ved de mundtlige prøver i fremmedsprog kan eleven erstatte den mundtlige dialog med en skriftlig dialog fx via chatfunktionen på en computer.

Ved lyttedelen i sprogfagene engelsk, tysk og fransk kan det tillades, at der medvirker en tolk, som kan tolke lydsporet på tegnsprog.

5.2 Særligt for elever med synshandicap

Praktisk medhjælper til synshandicappede elever

Hvis en blind elev foretager indskrivning på standardtastatur, kan den praktiske medhjælper efter ønske fra eleven oplæse de sidst skrevne ord, således at eleven kan følge med i, hvor langt han eller hun er kommet. Den praktiske medhjælper kan endvidere efter elevens ønske læse elevens samlede besvarelse højt for eleven med henblik på rettelse af eventuelle fejl. Den praktiske medhjælper må ikke være tilsynsførende. De almindelige regler for tilsyn med folkeskolens prøver finder anvendelse.

Se også afsnit [4.9.2 om bestilling af prøvemateriale](#) og [4.9.3 om fremstilling af prøvemateriale](#).

5.3 Særligt om elever med stammen og løbsk tale

Elever med talesproglige lidelser, herunder stammere, kan have vanskeligheder ved mundtlige og praktisk/mundtlige prøver, hvor deres lidelse kan forstyrre deres præstation.

Skolens leder kan overveje at tilbyde forlænget prøvetid, sådan at eleven, selvom eleven bliver forsinket af sine talevanskeligheder, kan levere en så fyldestgørende præstation som de øvrige elever. Skolen kan overveje mulighed for at lægge elevens prøve før en pause, så tidspresset (der ofte har forværende indflydelse på talevanskeligheder) lettes, da prøven kan vare ind i pausen, og dermed ikke vil forsinke de følgende prøver.

Elever med talesproglige lidelser kan også tilbydes, at ved mundtlige prøver medvirker en praktisk medhjælper i form af en logopæd eller en anden person, som kan være tryghedsskabende for eleven i

prøvesituationen ved at støtte elevens taleteknik. Logopæden eller den praktiske medhjælper kan hjælpe eleven taleteknisk situationer, hvor elevens stammen består af så lange og hårde blokeringer, at eleven skal have hjælp til at håndtere dem. Der kan også 'foræres et ord', hvis eleven ikke kan få ordet sagt.

Hvis eleven i den daglige undervisning benytter tekniske hjælpemidler, der kan medvirke til at øge elevens andel af mere flydende tale, kan dette hjælpemiddel benyttes i prøvesituationen, for så vidt det ikke ændrer prøvens niveau, og der ikke i øvrigt er noget til hinder for det i reglerne for prøven.

5.4 Særligt for ordblinde

Som ordblinde forstås her elever, der er testet ordblinde (svarende til kategorien rød) med Ordblindetesten (Børne- og undervisningsministeriets nationale ordblindetest) eller tilsvarende standardiserede ordblindetests.

Ordblindetesten bygger på viden om de specifikke læse- og stavevanskeligheder, der karakteriserer ordblindhed. Ordblindetesten giver en sikker og ensartet identifikation af ordblindhed og kategoriseringen af eleverne danner baggrund for elevernes adgang til prøve på særlige vilkår

Ordblind (kategori rød)

Elever, der er testet 'ordblind' (svarende til kategorien rød) med Ordblindetesten (Børne- og undervisningsministeriets nationale ordblindetest) eller tilsvarende standardiserede ordblindetests, har mulighed for at gå til prøven på særlige vilkår.

Usikker fonologisk kodning (kategori gul)

Elever, der er testet 'usikker fonologisk kodning' (svarende til kategorien gul) med Ordblindetesten (Undervisningsministeriets nationale ordblindetest) kan ikke på basis heraf tilbydes prøve på særlige vilkår.

5.5 Særligt om tosprogede og sent ankomne tosprogede elever

Tosprogede elever og sent ankomne tosprogede elever

Ved tosprogede elever forstås børn, der har et andet modersmål end dansk, og som først ved kontakt med det omgivende samfund, eventuelt gennem skolens undervisning, lærer dansk.

Elever, som ankommer til Danmark, efter at de er fyldt 14 år betegnes som sent ankomne elever.

Regelgrundlag: Bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog²

Alle grundskoleelever, inklusiv fx elever i modtageklasser, er normalt indskrevet alderssvarende. For alle elever i 8. og 9. klasse, inklusiv modtageklasser svarende til 8., og 9. klasse, gælder folkeskolelovens bestemmelser om aflæggelse af de obligatoriske prøver.

5.5.1 Tosprogede elever kan tilbydes at anvende ordbøger

At være tosproget kan ikke i sig selv begrunde aflæggelse af prøve på særlige vilkår. Dog kan skolens leder tilbyde særlige prøvevilkår til sent ankomne tosprogede elever (se afsnit [5.5.2](#) herunder) eller tosprogede elever, som har en funktionsnedsættelse.

Skolens leder kan give tilladelse til, at tosprogede elever ved samtlige prøver anvender ordbøger fra eget sprog til dansk og fra dansk til eget sprog, eventuelt via et tredje sprog. Disse ordbøger må gerne være i en online-version.

² Bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog (bek. nr. 1053 af 29/06 2016), link: <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2016/1053>.

5.5.2 Sent ankomne elever kan få særlige prøvevilkår eller fritages

Elever, som ankommer til Danmark, efter at de er fyldt 14 år betegnes som sent ankomne elever.

Inden eleven fritages, skal der tages stilling til om prøven ville kunne gennemføres med særlige prøvevilkår, fx forlænget tid eller hjælpemidler. Eksempler på relevante særlige prøvevilkår kan være forlænget forberedelsestid eller prøvetid.

Sent ankomne elever kan fritages for at aflægge prøve i et eller flere fag, hvis det vurderes, at prøveafleggelse, herunder prøveafleggelse på særlige vilkår, ikke er hensigtsmæssigt på grund af elevens utilstrækkelige danskundskaber. Læs mere i afsnittet om [fritagelse](#).

Regelgrundlag: § 38 i [prøvebekendtgørelsen](#).

5.6 Bevis

Beviser for folkeskolens prøver eller folkeskolens afgangseksamen må ikke indeholde oplysninger om særlige prøvevilkår.

Regelgrundlag: § 58, stk. 1 i [prøvebekendtgørelsen](#).

6 Fritagelse fra folkeskolens prøver

6.1 Generelt om fritagelse fra folkeskolens prøver

I særlige tilfælde kan skolens leder fritage en elev for at aflægge en eller flere af folkeskolens obligatoriske prøver. Elever med funktionsnedsættelser skal som udgangspunkt aflægge folkeskolens prøver.

En eventuel afgørelse om fritagelse fra en prøve skal foretages efter individuel vurdering af elevens funktionsniveau i samarbejde med PPR. Den endelige afgørelse skal træffes i samråd med eleven og elevens forældre. Det skal undersøges, om eleven kan aflægge prøve på særlige vilkår, inden der kan træffes afgørelse om fritagelse fra en prøve.

Fritagelse fra en prøve eller delprøve kan fx være aktuelt for:

- En elev med svære indlæringsvanskeligheder
- En elev med multiple funktionsnedsættelser, uden verbalt sprog
- Sent ankomne elever uden de fornødne danskundskaber, hvor det på grund af elevens funktionsnedsættelse ikke er hensigtsmæssig at gå til prøven (dette er også omtalt i [afsnittet om tosprogede](#)).

Der er ikke muligt at fritage en elev fra en eller flere af folkeskolens prøver alene på grund af lavt fagligt standpunkt, sygdom eller fravær fra undervisningen.

Regelgrundlag: §§ 35-41 i [prøvebekendtgørelsen](#).

Vigtigt vedrørende adgang til optagelse på ungdomsuddannelse

Skolens leder skal gøre eleven og dennes forældre opmærksom på, at fritagelse fra en obligatorisk prøve kan have betydning for elevens adgang til optagelse på en ungdomsuddannelse, da elever, der er blevet fritaget for en eller flere prøver eller delprøver, ikke kan bestå folkeskolens afgangseksamen.

Bemærk: Hvis eleven er fritaget fra en udtræksprøve, og prøve ikke udtrækkes, kan eleven dog stadig bestå afgangseksamen og opnå retskrav på optagelse på en ungdomsuddannelse.

Aflæggelse af 9. klasseprøver i 10. klasse – fx efter fritagelse

Forbedring af folkeskolens afgangseksamen i 10. klasse

En elev, som ikke har været til prøve i 9. klasse i de bundne prøver i dansk, skriftlig matematik eller mundtlig engelsk, eller som ønsker at forbedre resultatet heraf, har mulighed for at aflægge disse prøver i 10. klasse. Årsagerne til senere aflæggelse kan være fritagelse fra prøven eller undervisningen eller udeblivelse, eller at en elev gerne vil forbedre sit resultat i disse 9. klasseprøver. Det er muligt for en sådan elev på den måde at opfylde bestå-kravet til folkeskolens afgangseksamen.

Kun bundne prøver (dansk, skr. matematik og mdt. engelsk)

Elever i 10. klasse kan indstille sig til en eller flere af folkeskolens 9. klasseprøver i fagene dansk, skriftlig matematik og mundtlig engelsk. Hvis eleven dermed forbedrer sit resultat i forhold til 9. klasseprøverne, skal resultatet herudover fremgå af et nyt bevis for folkeskolens afgangseksamen. Prøverne i dansk, skriftlig matematik og mundtlig engelsk skal desuden fremgå af elevens 10. klassebevis.

Adgang til optagelse på ungdomsuddannelser

Bemærk, at aflæggelse af 9. klasseprøver i 10. klasse ikke nødvendigvis kan sikre elevens retskrav på optagelse på en ungdomsuddannelse. Forbedring af folkeskolens afgangseksamen og eventuel opnåelse af retskrav derved, kan kun opnås, hvis 9. klasseprøverne er aflagt i 9. klasse (eller som sygeprøve i efterfølgende prøvetermin), ikke hvis en elev har været fritaget fra en prøve.

Sygeundervisning

En elev kan ikke fritages for aflæggelse af en obligatorisk prøve, selvom eleven helt eller delvist ikke har deltaget i undervisningen i et fag på grund af sygdom. Eleven skal tilbydes sygeundervisning som beskrevet herunder.

Skolens leder har ansvaret for, at en elev, der har længerevarende fravær på grund af sygdom og lignende, gives den nødvendige sygeundervisning. Skolens leder skal således snarest muligt og senest, når eleven ikke har deltaget i skoleundervisning i tre uger svarende til 15 skoledage, rette henvendelse til elevens forældre om sygeundervisning.

Læs mere i [Vejledning til bekendtgørelse om sygeundervisning af elever i folkeskolen og frie grundskoler](#)

Regelgrundlaget findes i [Bekendtgørelse om sygeundervisning af elever i folkeskolen og frie grundskoler](#)

6.2 Fritagelse for elever i andre skoletyper end folkeskolen

Kravet om, at eleverne skal aflægge alle de obligatoriske prøver, gælder for alle elever i grundskolen, uanset hvilken institutionstype elevens skole hører ind under, herunder skoler på specialområdet.

Frie grundskoler, efterskoler, frie fagskoler og ungdomsskolelerts heltidsundervisning kan dog vælge ikke at afholde folkeskolens prøver. På andre institutionstyper, fx specialskoler, er prøveafholdelsen obligatorisk.

Elever i en kommunal ungdomsskolelerts heltidsundervisning, hvor der afholdes folkeskolens 9. klasseprøver, kan ud over de generelle regler fritages for at aflægge en eller flere af folkeskolens obligatoriske prøver, når prøvedeltagelse ikke skønnes hensigtsmæssig, fordi eleven:

- på grund af omfattende personlige eller sociale vanskeligheder ikke har modtaget alderssvarende undervisning i længere perioder, eller
- har modtaget eller deltaget i ungdomsskolelerts heltidsundervisning i en så kort periode, at det ikke har været muligt at bringe elevens faglige udvikling op på et alderssvarende niveau.

Det er en forudsætning for denne fritagelse, at det trods omfattende indsats og særligt tilrettelagt undervisning ikke har været muligt i ungdomsskolelerts heltidsundervisning at bringe elevens faglige udvikling op på et alderssvarende niveau.

Denne fritagelsesmulighed gælder ikke for andre skoletyper.

Regelgrundlag: § 39 i [prøvebekendtgørelsen](#).

6.3 Evaluering af undervisningen i tilfælde af fritagelse fra en prøve

Samtidig med beslutningen om fritagelse skal skolens leder beslutte, hvordan elevens udbytte af undervisningen evalueres på anden vis. For hver prøve eleven er fritaget for, skal skolens leder udarbejde en kort redegørelse for, på hvilket grundlag elevens udbytte af undervisningen er evalueret.

I redegørelsen skal indgå en beskrivelse af elevens standpunkt i det fag eller dele af fag, der er givet fritagelse for, en beskrivelse af evalueringsformen samt resultaterne af denne evaluering.

Evalueringen skal indeholde en vurdering af, i hvor høj grad eleven har opnået de mål for undervisningen, som er fastsat for eleven ved skoleårets begyndelse. Evalueringen kan fx ske gennem en lokalt fastsat prøve, der er tilpasset en eller flere elever, eller det kan ske ved en skriftlig udtalelse. Det er op til den enkelte skole/kommune at fastsætte indholdet til evalueringen inden for de rammer, der er fastsat i prøvebekendtgørelsen.

Evalueringen, der skal træde i stedet for en prøve, skal finde sted i samme prøvetermin, som prøven skulle afholdes i. Hvis en elev er fritaget for prøve i et fag, som ikke bliver udtrukket til prøve, skal der ikke laves en evaluering.

Skolens leder skal registrere og opbevare oplysninger om fritagelse for prøveaflæggelse. Registreringen sker på elevniveau med oplysning om årsagen til fritagelse, fra hvilke fag, der er sket fritagelse, og hvordan elevens udbytte af undervisningen i stedet skal evalueres. Skolens leder kan eventuelt benytte [skemaet](#) i denne vejledning.

Regelgrundlag: § 40 i [prøvebekendtgørelsen](#).

6.4 Frister for afgørelse om fritagelse fra folkeskolens prøver

Skolens leder træffer afgørelse om, hvorvidt en elev skal tilbydes fritagelse for aflæggelse af en obligatorisk prøve senest den 1. oktober forud for prøvetermin december/januar og den 1. december forud for prøvetermin maj/juni.

Hvis afgørelsen ikke kan træffes inden de ovennævnte datoer, skal den træffes snarest muligt herefter.

Regelgrundlag: § 37, stk. 2, i [prøvebekendtgørelsen](#).

Skolen skal indberette fritagelse af en elev fra en eller flere af folkeskolens prøver til Børne- og undervisningsministeriet i forbindelse med karakterindberetningen, og skolen skal angive en årsag til fritagelsen.

6.5 Bevis

Det skal fremgå af elevens bevis for folkeskolens 9. klasseprøver, hvis en elev er fritaget fra en eller flere bundne prøver eller delprøver, derudover skal det fremgå, hvis eleven er fritaget for et udtræksfag, som eleven fik udtrukket. Den lokalt udarbejdede evaluering, som træder i stedet for prøven, skal vedlægges elevens bevis for folkeskolens 9. klasseprøver.

Fritagelse fra undervisning på grund af særligt tilrettelagte forløb – fx erhvervmæssig beskæftigelse

Elever, der opfylder undervisningspligten helt eller delvist ved særligt tilrettelagte forløb, herunder erhvervmæssig uddannelse, erhvervmæssig beskæftigelse eller undervisningsforløb i øvrigt med både praktisk og teoretisk indhold, skal kun aflægge folkeskolens prøver i de fag, som eleven har modtaget undervisning i. Eleverne kan dog ikke fritages for undervisning i dansk og matematik.

Regelgrundlag: [Folkeskolelovens § 9, stk. 4, og § 33, stk. 4-7.](#)

Fritagelse fra undervisningen efter regler om specialundervisning

I denne vejledning omtales fritagelse fra folkeskolens prøver. Visse elever kan også fritages fra selve undervisningen i faget efter reglerne i bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. De omfattede elever har et specialundervisningsbehov på mere end ni støttetimer om ugen.

Hvis en elev er fritaget for undervisningen i et helt fag i 9. klasse efter disse regler, skal eleven ikke aflægge prøve i faget.

Regelgrundlag: § 13 i [Bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand](#)

7 Linksamling

[Ordblindhed.dk](#) – viden om ordblindhed for børn, unge og voksne. Et samarbejde mellem Børne- og undervisningsministeriet, Nota, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering og Socialstyrelsen.

[Nota](#) – bibliotek for læse- og synshandicappede.

[SPS](#) – Specialpædagogisk støtte. Ordning, der sikrer specialpædagogisk støtte til børn, unge og voksne med funktionsnedsættelser under uddannelse.

[Socialstyrelsens sider om handicap](#) – Socialstyrelsen er myndighed for handicapområdet.

[Folkeskolens prøver](#) – Børne- og undervisningsministeriets hjemmesider om folkeskolens prøver.

8 Kontakt til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Kontor for Prøver, Eksamen og Test
33926100 mandag til fredag 9-14
fp@stukvm.dk

9 Bilag 1 Skemaer til oplysninger om særlige vilkår og fritagelse fra folkeskolens prøver

På de følgende sider er indsat en skabelon til skemaer, som kan anvendes til at samle dokumentationen for afgørelser om særlige prøvevilkår (skema 1) eller fritagelse fra prøve (skema 2).

Skemaerne kan printes og anvendes direkte til registrering af oplysninger om afgørelser om særlige prøvevilkår og fritagelse fra prøve (ikke om fritagelse fra undervisningen).

Særlige prøvevilkår ved folkesko- lens prøver

Elevens navn og cpr-nummer	
Prøvetid/termin/skoleår	
Beskrivelse af elevens funktionsnedsættelse eller tilsvarende vanskeligheder	
Er PPR og/eller andre sagkyndige inddraget? Ja _____ Nej _____ Hvis ja, er vurdering fra PPR eller andre sagkyndige vedlagt? Ja _____ Nej _____ Hvis nej, på hvilket grundlag er afgørelsen truffet?	
Hvilken prøve eller delprøve aflægger eleven prøve på særlige vilkår	Beskrivelse af særlige prøvevilkår
[fx dansk retskrivning]	[fx individuel diktering og forlængelse af prøvetid med angivelse af antal minutter]
Elev og forælders underskrift, dato	Skoleleders underskrift, dato
_____	_____

Fritagelse fra folkeskolens prøver

Elevens navn og cpr-nummer	
Prøvetidspunkt/skoleår	
Beskrivelse af elevens funktionsnedsættelse eller tilsvarende vanskeligheder	
Er PPR og/eller andre sagkyndige inddraget? Ja _____ Nej _____ Hvis ja, er vurdering fra PPR eller andre sagkyndige vedlagt? Ja _____ Nej _____ Hvis nej, på hvilket grundlag er afgørelsen truffet?	
Hvilken prøve eller delprøve fritages eleven for: [fx dansk retskrivning]	
Årsag til fritagelsen	
Hvordan evalueres elevens udbytte af undervisningen	
Hvilken prøve eller delprøve fritages eleven for: [fx dansk retskrivning]	
Årsag til fritagelsen	
Hvordan evalueres elevens udbytte af undervisningen	
Elev og forælders underskrift, dato _____	Skoleleders underskrift, dato _____

BØRNE- OG
UNDERVISNINGS-
MINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET